

SÖZCÜKLER ARASI ANLAM İLİŞKİLERİ

1. Eş Anımlı (Anlamdaş) Sözcükler

Yazılışları ve okunuşları farklı olmasına rağmen aynı anlamı taşıyan sözcüklerdir. Eş anlamlılık çoğunlukla Türkçe sözcüklerle dilimize yabancı dillerden girmiş sözcükler arasındadır.

Örnek:

- » siyah – kara
- » ileti – mesaj
- » misafir – konuk
- » anı - hatıra
- » sonbahar - güz
- » cevap – yanıt
- » dil – lisan
- » varıl – zengin
- » hikaye - öykü
- » eser - yapıt
- » kalp – yürek
- » uygarlık – medeniyet
- » yoksul – fakir
- » tutsak - esir
- »konuk - misafir
- » kelime – sözcük
- » al – kırmızı
- »sual -soru
- »beyaz – ak
- »doktor - hekim

2. Zıt (Karşıt) Anımlı Sözcükler

Anlamca birbirinin karşıtı olan, birbiriyle çelişen kelimelere **zıt anlamlı sözcükler** adı verilir. Türkçemizde her sözcüğün eş anlamlısı olmadığı gibi zıt anlamlısı da yoktur.

Örnek:

- » uzak ↔ yakın
- » güzel ↔ çirkin
- » iyi ↔ kötü
- » kısa ↔ uzun
- » bulanık ↔ berrak
- » iç ↔ dış
- » inmek ↔ çıkmak
- » beyaz ↔ siyah
- » kirli ↔ temiz
- » soğuk ↔ sıcak
- » sağ ↔ sol
- » ön ↔ arka
- » ileri ↔ geri
- » sık ↔ seyrek
- » zengin ↔ fakir
- » yüksek ↔ alçak

Uyarı: Bir sözcüğün olumsuz, o sözcüğün zıt anlamlısı değildir.

Sözcük	Olumsuz	Karşıtı
oturmak	Oturmamak	Kalkmak
Unutmak	Unutmamak	Hatırlamak

Yani oturmak sözcüğünün zıtı oturmamak değil, kalkmaktır.

Uyarı: Sözcüklerin cümlede kullanımlarına göre zıt anlamları değişebilir.

Örneğin "ağır" sözcüğünün zıt anlamlısı "hafif" kelimesidir. Ama "Adam ağır adımlarla çıktı." cümlesinde "ağır" sözcüğünün anlamı "yavaş" olduğundan zıt anlamlısı "hızlı" kelimesidir.

3. Eş Sesli (Sesteş) Sözcükler

Yazılış ve okunuşları aynı olan ama anlamları birbirinden farklı olan sözcüklere **eş sesli (sesteş) sözcükler** denir.

 Örnek:

Yüz sözcüğünün dört tane anlamı vardır.

Yüz	1. Yüzmek fiili	- İki çocuk kıyıda yüzüyordu.
	2. Surat, çehre	- Uyanır uyanmaz yüzünü yıkadı.
	3. Sayı	- Düğüne yüz kişi gelmiş.
	4. Derisini soyamak	- Koyunun derisini yüzdük.

El sözcüğünün iki tane anlamı vardır.

El	1. El organımız	- Annesi çocuğun elini sıkıca tuttu.
	2. Yabancı	- Eller ne derse desin, önemli değil.

Yol sözcüğünün iki tane anlamı vardır.

Yol	1. Yolmak fiili	- Bahçedeki yabani otları yolduk.
	2. Gidilen yol	- Araba yolda kaldı, yürüyerek geldik.

Dal: 1.Dalmak fiili / 2.Ağacın dalı

Arı: 1. Bal yapan böcek / 2. Temiz, saf

Yaz: 1. Yazmak fiili / 2.Mevsim adı

Saz: 1.Telli çalgı / 2.Sulak alanda bitki

Gül: 1.Gülmek fiili / 2.Çiçek türü

Boz: 1.Bozmak fiili / 2.Boz renk

Kır: 1.Boş alan / 2.Beyazlaşmış renk / 3. Kırmak fiili

Çay: 1.İçecek / 2.Dere

Kaz: 1.Bir tür hayvan / 2.Kazmak fiili

Kara: 1.Toprak parçası / 2.Siyah

Uyarı 1: İki sözcüğün sesteş olması için her ikisinin de temel anlamda olması gerekir. Örneğin "Ayağım çok ağrıyor." cümlesindeki "ayak" sözcüğü ile "Masanın ayağı kırıldı." cümlesindeki ayak sözcüğü sesteş (eş sesli) değildir.

Uyarı 2: Dilimizde düzeltme işareti (^) olan sözcüklerde okunuşları, yazılışları ve anlamları farklı olduğu için sesteşlik özelliği aranmaz.

» kar / kâr

» hala / hâlâ

» aşık / âşik

» adet / âdet

» yar / yâr

